

ETIKET PAKAIAN DAN PENAMPILAN PEGAWAI AWAM

TUJUAN

1. Ceraian ini bertujuan untuk menjelaskan etiket pakaian dan penampilan yang perlu dipatuhi oleh semua pegawai awam semasa bertugas.

LATAR BELAKANG

2. Peraturan mengenai etiket pakaian pegawai awam semasa bertugas dinyatakan dalam peraturan 6 Peraturan-Peraturan Pegawai Awam (Kelakuan dan Tatatertib) 1993 [*P.U. (A) 395/1993*] yang antara lain memperuntukkan seseorang pegawai awam semasa bertugas hendaklah berpakaian mengikut apa-apa cara yang ditentukan oleh Kerajaan melalui arahan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa oleh Ketua Pengarah Perkhidmatan Awam atau pihak berkuasa lain. Berikutan itu, sebanyak enam (6) panduan dalam bentuk Pekeliling Perkhidmatan/ Ceraian/ Surat Pekeliling Perkhidmatan/ Surat Edaran telah dikeluarkan bagi menjelaskan ketetapan ini.

3. Bagi menambah baik dasar dan peraturan sedia ada serta meningkatkan imej dan profesionalisme perkhidmatan awam, satu panduan khusus yang baharu diwujudkan bagi menjelaskan kesesuaian berpakaian dan penampilan pegawai awam semasa bertugas.

Etiket Pakaian Dan Penampilan Pegawai Awam

DEFINISI

4. Bagi maksud pemakaian Ceraian ini—

- (a) “**batik Malaysia**” bermaksud seni kraf hasil kerja tangan sepenuhnya atau sebahagiannya yang mempunyai motif beridentitikan seni dan budaya masyarakat Malaysia melalui proses pembuatan batik dengan menggunakan lilin batik atau bahan serta teknik halangan warna bagi menghasilkan reka corak;
- (b) “**bertugas**” bermaksud hadir bagi apa-apa jua tempoh masa pada masa dan di tempat pegawai itu dikehendaki hadir bagi pelaksanaan tugasnya;
- (c) “**blaus**” bermaksud baju wanita yang longgar dan panjang melebihi paras punggung namun tidak melebihi paras lutut;
- (d) “**majlis rasmi**” bermaksud majlis atau program rasmi yang tidak mempunyai elemen istiadat;
- (e) “**pakaian**” bermaksud sesuatu yang dipakai di seluruh badan termasuklah baju, seluar, kasut dan tanda nama;
- (f) “**penampilan**” bermaksud kekemasan, kesopanan, kebersihan dan kesesuaian mengenai perihal kerapian diri, berpakaian dan berdandan;
- (g) “**sedondon**” bermaksud sama warna atau corak pakaian; dan
- (h) “**sepadan**” bermaksud sesuai dipasangkan atau digunakan bersama.

PELAKSANAAN

A. Pakaian Pegawai Lelaki Semasa Bertugas

5. Bagi pegawai lelaki, tatacara berpakaian semasa bertugas adalah seperti di **Jadual 1**.

Jadual 1: Pakaian Pegawai Lelaki Ketika Menjalankan Tugas

JENIS PAKAIAN RASMI		TATACARA
(a)	Pegawai Gred 5 dan ke atas atau gred setara:	
	(i) Baju kemeja berlengan panjang bertali leher dengan seluar panjang dan bertali pinggang.	<ul style="list-style-type: none"> • Lengan baju tidak dilipat serta baju kemeja hendaklah dimasukkan ke dalam seluar (<i>tucked in</i>). • Baju kemeja polos atau corak tidak ketara. • Baju dan seluar hendaklah sepadan.
	(ii) Baju kemeja berlengan panjang berkolar Baju Melayu Cekak Musang atau berkolar Nehru atau berkolar Mandarin dengan seluar panjang dan bertali pinggang.	<ul style="list-style-type: none"> • Lengan baju tidak dilipat.
	(iii) Sut Nehru	<ul style="list-style-type: none"> • Hendaklah sedondon.
(iv) <i>Lounge suit</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Dipakai semasa majlis rasmi. • Seluar dan jaket hendaklah sedondon. 	
(b)	Pegawai Gred 4 dan ke bawah atau gred setara:	
	(i) Baju kemeja berlengan panjang atau pendek dengan seluar panjang dan bertali pinggang.	<ul style="list-style-type: none"> • Lengan baju tidak dilipat serta baju kemeja hendaklah dimasukkan ke dalam seluar (<i>tucked in</i>). • Baju dan seluar hendaklah sepadan.
(ii) Baju kemeja berlengan panjang berkolar Baju Melayu Cekak Musang atau berkolar Nehru atau	<ul style="list-style-type: none"> • Lengan baju tidak dilipat. 	

JENIS PAKAIAN RASMI		TATACARA
	berkolar Mandarin dengan seluar panjang dan bertali pinggang.	
	(iii) Sut Nehru	<ul style="list-style-type: none"> • Hendaklah sedondon.
	(iv) <i>Lounge suit</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Dipakai semasa majlis rasmi. • Seluar dan jaket hendaklah sedondon.
(c)	Baju kemeja batik Malaysia berlengan panjang. Kolar alternatif baju kemeja batik: (i) berkolar cekak musang; (ii) berkolar Nehru; atau (iii) berkolar Mandarin.	<ul style="list-style-type: none"> • Diwajibkan dipakai pada setiap hari Khamis kecuali jika terdapat urusan/keperluan yang membolehkan pakaian lain digunakan. • Digalakkan dipakai pada hari bekerja yang lain. • Hanya batik Malaysia yang dibenarkan. • Seluar batik atau kemeja batik berlengan pendek adalah tidak dibenarkan. • Hendaklah dipakai dengan seluar yang sepadan. • Lengan baju tidak dilipat serta kemeja hendaklah dilepaskan (tidak <i>tucked in</i>).
(d)	Baju Kebangsaan lengkap dengan sampung dan bersongkok hitam.	<ul style="list-style-type: none"> • Digalakkan dipakai pada setiap hari Jumaat. • Baju dan seluar hendaklah sedondon.

6. Semua pegawai lelaki hendaklah memakai kasut bertutup, stoking dan tali pinggang berwarna gelap.

7. Contoh bergambar pakaian pegawai lelaki ketika menjalankan tugas adalah seperti di **Bahagian A Lampiran UP.7.2.3(A)**.

B. Pakaian Pegawai Wanita Semasa Bertugas

8. Bagi pegawai wanita, tatacara berpakaian ketika bertugas adalah seperti di **Jadual 2**.

Jadual 2: Pakaian Pegawai Wanita Ketika Menjalankan Tugas

JENIS PAKAIAN RASMI		TATACARA
(a)	Pakaian kebangsaan (baju kurung tradisional/ baju kurung moden/ baju kebaya)	<ul style="list-style-type: none"> • Tidak jarang, tidak nipis dan tidak ketat. • Tidak mencolok mata.
(b)	Pakaian batik <ul style="list-style-type: none"> • Baju kurung tradisional/ kurung moden/ kebaya • Blaus batik dipadankan dengan skirt labuh/ seluar polos • Blaus polos dipadankan dengan skirt labuh batik 	<ul style="list-style-type: none"> • Diwajibkan dipakai pada setiap hari Khamis kecuali jika terdapat urusan/ keperluan yang membolehkan pakaian lain digunakan. • Digalakkan dipakai pada hari bekerja yang lain. • Hanya batik Malaysia yang dibenarkan. • Baju dan kain hendaklah sepadan. • Tidak jarang, tidak nipis dan tidak ketat. • Tidak mencolok mata.
(c)	Pakaian lain iaitu : <ol style="list-style-type: none"> (i) Ceongsam; (ii) Sari; (iii) Baju Punjabi; (iv) Pakaian tradisional kaum-kaum yang lain di Malaysia; 	<ul style="list-style-type: none"> • Berlengan panjang atau pendek. • Belahan Ceongsam bermula dari paras lutut ke bawah. • Sari hendaklah menutupi bahagian perut dan belakang badan.

	atau (v) Pakaian jubah adalah dibenarkan untuk majlis tertentu sahaja dengan kebenaran Ketua Jabatan.	<ul style="list-style-type: none"> • Had labuh kain di bawah paras lutut. • Tidak jarang, tidak nipis dan tidak ketat. • Tidak mencolok mata.
(d)	Blaus yang digayakan dengan kain/ skirt labuh atau seluar panjang.	<ul style="list-style-type: none"> • Blaus berlengan panjang. • Tidak jarang, tidak nipis atau tidak ketat. • Kain/ skirt labuh yang terbelah tidak dibenarkan. • Blaus dan kain/ seluar panjang hendaklah sepadan. • Kemas, sopan dan bersesuaian.
(e)	Sut dua helai (Two-piece suit)	<ul style="list-style-type: none"> • Jaket dipadankan dengan skirt labuh/ skirt di bawah paras lutut/ seluar panjang. • Skirt/ seluar dan jaket hendaklah sedondon.
(f)	Sut tiga helai (Three-piece suit)	<ul style="list-style-type: none"> • Jaket yang dipakai dengan kemeja lengan panjang dan dipadankan dengan skirt labuh/ skirt di bawah paras lutut/ seluar panjang. • Skirt/ seluar dan jaket hendaklah sepadan.
(g)	Pakaian yang bersesuaian dan sopan bagi pegawai hamil	<ul style="list-style-type: none"> • Tidak jarang, tidak nipis dan tidak ketat. • Kain/ skirt labuh yang terbelah tidak dibenarkan.

9. Contoh bergambar pakaian pegawai wanita ketika menjalankan tugas adalah seperti di **Bahagian B Lampiran UP.7.2.3(A)**.

C. Pakaian Semasa Menghadiri Majlis Rasmi

10. Bagi tujuan menghadiri Majlis Rasmi, pegawai boleh memakai pakaian seperti yang telah ditetapkan oleh Ketua Jabatan atau penganjur bagi sesuatu majlis rasmi.

D. Pakaian Seragam

11. Pegawai yang disyaratkan memakai pakaian seragam semasa bertugas hendaklah memakai pakaian seragam yang telah dibekalkan itu semasa bertugas tertakluk kepada perkhidmatan masing-masing.

12. Sebarang penetapan atau pindaan terhadap reka bentuk pakaian seragam hendaklah dirujuk dan mendapat kelulusan daripada Bahagian Istiadat dan Urusetia Persidangan Antarabangsa, Jabatan Perdana Menteri terlebih dahulu.

E. Pakaian Lain

13. Ketua Jabatan boleh membenarkan pegawai memakai baju korporat atau baju kerja lapangan (*field-work*) pada hari tertentu untuk tujuan tertentu semasa bertugas.

14. Contoh bergambar pakaian lain (baju korporat atau baju kerja lapangan) adalah seperti di **Bahagian C Lampiran UP.7.2.3(A)**.

15. Ketua Jabatan juga boleh membenarkan pegawai memakai pakaian selain daripada yang dinyatakan dalam Ceraian ini mengikut kesesuaian tugas dan aktiviti yang hendak dilaksanakan.

F. Pemakaian Tanda Nama

16. Setiap pegawai awam hendaklah sentiasa memakai tanda nama ketika bertugas berdasarkan ketetapan seperti yang berikut:

- (a) semua tanda nama hendaklah dibuat daripada plastik dengan huruf berwarna putih berlatarbelakangkan hitam dan berukuran 7.5 cm x 2.5 cm berserta Jata Persekutuan seperti contoh di bawah:

- (b) penggunaan nama yang konsisten di tanda nama hendaklah digunakan sepanjang perkhidmatan seperti bagi pegawai yang bernama Raja Nur Amani Aminah, jika pegawai memilih 'Aminah' untuk digunakan sebagai tanda nama, maka pegawai tersebut hendaklah menggunakan nama yang sama sepanjang perkhidmatan pegawai;
- (c) tidak ada had huruf dan saiz yang dikenakan dan sekiranya berlebihan ia hendaklah dipendekkan atau dikecilkan dalam ukuran tanda nama yang telah ditetapkan;
- (d) apa-apa gelaran darjah kebesaran, profesion, nama bapa dan inisial (*initial*) tidak boleh dituliskan;
- (e) nama jawatan dan logo Jabatan tidak boleh dimasukkan dalam tanda nama berkenaan;
- (f) tanda nama hendaklah disematkan di pakaian di bahagian dada sebelah kiri (kecuali bagi pasukan beruniform tertentu); dan
- (g) tanda nama hendaklah diasingkan dari pas keselamatan.

17. Perolehan tanda nama bagi pegawai lantikan kali pertama dan bagi Jabatan yang terpaksa menukar tanda nama bagi mengikut ketetapan di bawah Ceraian ini boleh menggunakan peruntukan Jabatan masing-masing. Kos penggantian tanda nama yang rosak atau hilang hendaklah ditanggung oleh pegawai.

18. Memandangkan Jata Persekutuan adalah hak Kerajaan Persekutuan, pemakaian tanda nama yang ditetapkan bersama Jata Persekutuan adalah di bawah kuasa Kerajaan Persekutuan dan penggunaannya dihadkan kepada Kementerian, Jabatan dan pegawai-pegawai Persekutuan apabila bertindak atas urusan rasmi masing-masing. Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Badan-Badan Berkanun Persekutuan atau Pertubuhan-Pertubuhan Kebangsaan tidak boleh menggunakan Jata Persekutuan.

G. Ketetapan Penampilan Pegawai Awam

19. Semua pegawai awam hendaklah sentiasa berketerampilan seperti yang berikut:

- (a) menepati kesesuaian;
- (b) pakaian sentiasa bersih dan kemas;
- (c) rambut disisir rapi;
- (d) panjang rambut asli tidak mencecah kolar baju (pegawai lelaki);
- (e) janggut dan misai hendaklah dipotong kemas (dirapikan); dan
- (f) bersolek dan berhias yang tidak keterlaluan.

H. Pemakaian Pakaian dan Penampilan Pegawai Awam Yang Dilarang

20. Ketua Jabatan boleh menetapkan tatacara pemakaian pakaian dan penampilan yang dilarang mengikut kesesuaian tugas dan aktiviti yang hendak dilaksanakan.

21. Walau apapun ketetapan oleh Ketua Jabatan, pegawai awam adalah dilarang daripada pemakaian pakaian dan penampilan seperti yang berikut:

- (a) pakaian mencolok mata seperti pakaian yang ketat, terdedah dan jarang sehingga menampakkan bentuk badan dan pakaian dalam;
- (b) pakaian tidak berlengan;
- (c) menutup muka (kecuali pemakaian pelitup muka atas sebab kesihatan);
- (d) pakaian dan aksesori dengan cetakan yang tidak sesuai seperti logo, gambar atau slogan yang bercirikan unsur politik, ganas, seram, lucu dan yang seumpamanya;
- (e) pakaian dari jenis *denim* (seperti *jeans* atau jaket), *khakis*, *corduroy*, kulit atau yang seumpamanya;
- (f) selipar, sandal, capal dan kasut sukan (kecuali atas sebab kesihatan atau terdapat keperluan mengikut kesesuaian tugas dan dibenarkan oleh Ketua Jabatan);
- (g) dipadankan dengan aksesori, barang kemas atau perhiasan yang berlebihan;
- (h) dipadankan dengan aksesori yang tidak bersesuaian seperti pegawai lelaki memakai subang;
- (i) dandanan rambut dengan warna yang tidak sesuai bagi pegawai lelaki dan wanita seperti dandanan rambut berwarna merah, biru dan ungu;
- (j) tren rambut *punk*, *qaza'*, *skinhead* atau yang seumpamanya;
- (k) panjang janggut melebihi 2 inci, jambang tidak dirapikan dan misai melebihi bahagian atas bibir;

- (l) mencacah tatu atau menindik secara berlebihan di bahagian badan yang jelas kelihatan (kecuali yang berkaitan dengan adat resam kaum); dan
  - (m) berkuku panjang, berwarna atau dihias secara berlebihan.
22. Contoh bergambar pakaian yang dilarang adalah seperti di **Bahagian D Lampiran UP.7.2.3(A)**.

PEMBATALAN

23. Dengan berkuat kuasanya Ceraian ini, Pekeliling Perkhidmatan, Ceraian, Surat Pekeliling Perkhidmatan dan Surat Edaran seperti di bawah adalah **dibatalkan**.

- (a) [Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 2 Tahun 1985](#): Pakaian Masa Bekerja dan Semasa Menghadiri Majlis-Majlis Rasmi Bagi Pegawai-Pegawai Awam;
- (b) [Surat Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 1 Tahun 2006](#): Fesyen Pakaian Alternatif Sebagai Pakaian Semasa Bekerja dan Menghadiri Upacara Rasmi;
- (c) [Surat Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 9 Tahun 2013](#): Pemakaian *Two/Three - Piece Pant Suit* Bagi Pegawai Awam Wanita Semasa Bekerja;
- (d) [Surat Edaran rujukan JPA\(S\)TT.193/37/Jld.4\(77\) bertarikh 15 Mac 2005](#): Galakan Memakai Baju Kebangsaan Pada Hari Jumaat; dan
- (e) [Surat Edaran rujukan JPA.100-1/4/1 \(13\) bertarikh 21 Ogos 2023](#): Pemakaian Pakaian Batik Malaysia Semasa Bekerja Bagi Pegawai Perkhidmatan Awam Persekutuan.

PEMAKAIAN

24. Tertakluk kepada penerimaannya oleh pihak berkuasa masing-masing, Ceraian ini pada keseluruhannya dipanjangkan kepada semua Perkhidmatan Awam Negeri, Pihak Berkuasa Berkanun dan Pihak Berkuasa Tempatan.

PERTANYAAN

25. Sebarang pertanyaan mengenai Ceraian ini boleh dikemukakan kepada Bahagian Perkhidmatan, Jabatan Perkhidmatan Awam.

**KETUA PENGARAH PERKHIDMATAN AWAM
JABATAN PERKHIDMATAN AWAM
MALAYSIA**

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

CONTOH BERGAMBAR ETIKET PAKAIAN DAN PENAMPILAN PEGAWAI AWAM

Bahagian A

Pakaian Pegawai Lelaki Ketika Menjalankan Tugas

1. Seluar panjang dengan baju kemeja berlengan panjang bertali leher.
2. *Lounge suit*
3. Seluar panjang dengan baju kemeja berlengan pendek.

4. Seluar panjang dan baju kemeja batik Malaysia berlengan panjang

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

5. Baju Kebangsaan lengkap dengan samping dan bersongkok hitam

6. Sut Nehru

7. Seluar panjang dan baju kemeja ber lengan panjang:

(i) berkolar Baju Melayu
Cekak Musang

(ii) berkolar Nehru

(iii) berkolar Mandarin

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

8. Seluar panjang dan baju kemeja berlengan panjang dan berjaket:

(i) berkolar Baju Melayu
Cekak Musang

(ii) berkolar Nehru

(iii) berkolar Mandarin

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

Bahagian B

Pakaian Pegawai Wanita Ketika Menjalankan Tugas

1. Pakaian kebangsaan rasmi (baju kurung tradisional / baju kurung moden/ baju kebaya).

2. Pakaian Batik

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

3. Pakaian Ceongsam

4. Pakaian Sari

5. Pakaian Baju Punjabi

6. Blaus yang digayakan dengan skirt labuh atau seluar panjang.

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

7. Sut dua helai
(Two-piece suit)

8. Sut tiga helai
(Three-piece suit)

Bahagian C

Pakaian lain (baju korporat atau baju kerja lapangan)

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

Bahagian D

Pakaian Dan Penampilan Yang Dilarang

1. Pakaian tidak kemas

2. Warna rambut yang tidak sesuai

3. Tren rambut yang tidak sesuai seperti punk, qaza' atau yang seumpamanya

LAMPIRAN UP.7.2.3(A)

4. Panjang janggut melebihi 2 inci, jambang tidak dirapikan dan misai melebihi bahagian atas bibir

5. Menindik secara berlebihan

6. Aksesori yang berlebihan

